

Δημήτρης Σταμούλης

Την ιστορική καταβράθρωση των δικαιωμάτων των Ελλήνων εργαζομένων στην αξιοπρεπή ζωή, δουλειά και μισθό, απεικονίζει η έκθεση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ για την ελληνική οικονομία και την απασχόληση του έτους 2014 που δημοσιοποιήθηκε την Πέμπτη.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΓΣΕΕ, το 2013 το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας υποχώρησε κατά 3,9%. Η μείωση αυτή προστέθηκε στις απώλειες της προηγούμενης πενταετίας 2008-2012 που ανέρχονται ήδη σε 1/5 του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Έτσι, η σωρευτική μείωση του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, κατά την εξαετία 2008-2013 ανήλθε σε 23,5% και κατά την επταετία 2008-2014 θα έχει ανέλθει σε περίπου 23,2%. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο σε σταθερές τιμές, δηλαδή ως αγοραστική δύναμη, θα παραμείνει κατά το 2014 στα επίπεδα του 2000.

Η περιβόητη **παραγωγικότητα** της εργασίας που τόσο αναμασούν κυβερνώντες, βιομήχανοι και ΕΕ-ΔΝΤ ως βασικό ζητούμενο των αντιδραστικών μέτρων τους, έχει υποχωρήσει, στο τέλος του 2013, έναντι του 2008, κατά 4,8% και θα παραμείνει στο ίδιο σημείο έως το τέλος του 2014. Η συνολική μείωση του **μοναδιαίου κόστους εργασίας** θα ανέλθει για την τετραετία (2009-2013) σε 16%. Με άλλα λόγια, η μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας θα έχει μετατραπεί μόνο κατά το 1/5 σε μείωση των εγχώριων τιμών, δηλαδή σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας τιμής, ενώ κατά τα 4/5 τροφοδοτεί την αύξηση

της κερδοφορίας, για αυτό είναι πάντοτε βασικό ζητούμενο για τον κόσμο του κεφαλαίου.

Ο **δείκτης εξαγωγικών επιδόσεων** επιδεινώθηκε σοβαρά στην διάρκεια της κρίσης και παρουσίασε κατά το 2013 οριακή μόνο βελτίωση οφειλόμενη σε ευνοϊκές εξωτερικές συνθήκες. Αποδεικνύεται και πάλι μύθος το γνωστό μότο του κεφαλαίου και των πολιτικών υπηρετών του ότι για να εξάγουμε πρέπει να γίνουμε πιο φθηνοί σε μεροκάματα... Συνέπεια της άγριας λιτότητας και της τεράστιας ανεργίας είναι η **μείωση του όγκου της εγχώριας ζήτησης** κατά την πενταετία 2009-2013 κατά το 1/3, συνέβαλλε στην υποχώρησή του κατά 14 χρόνια, δηλαδή στα επίπεδα του 1998. Η μείωση αυτή στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε σε μία περίοδο κατά την οποία η αντίστοιχη ζήτηση στις 37 πιο αναπτυγμένες χώρες παρέμεινε περίπου σταθερή.

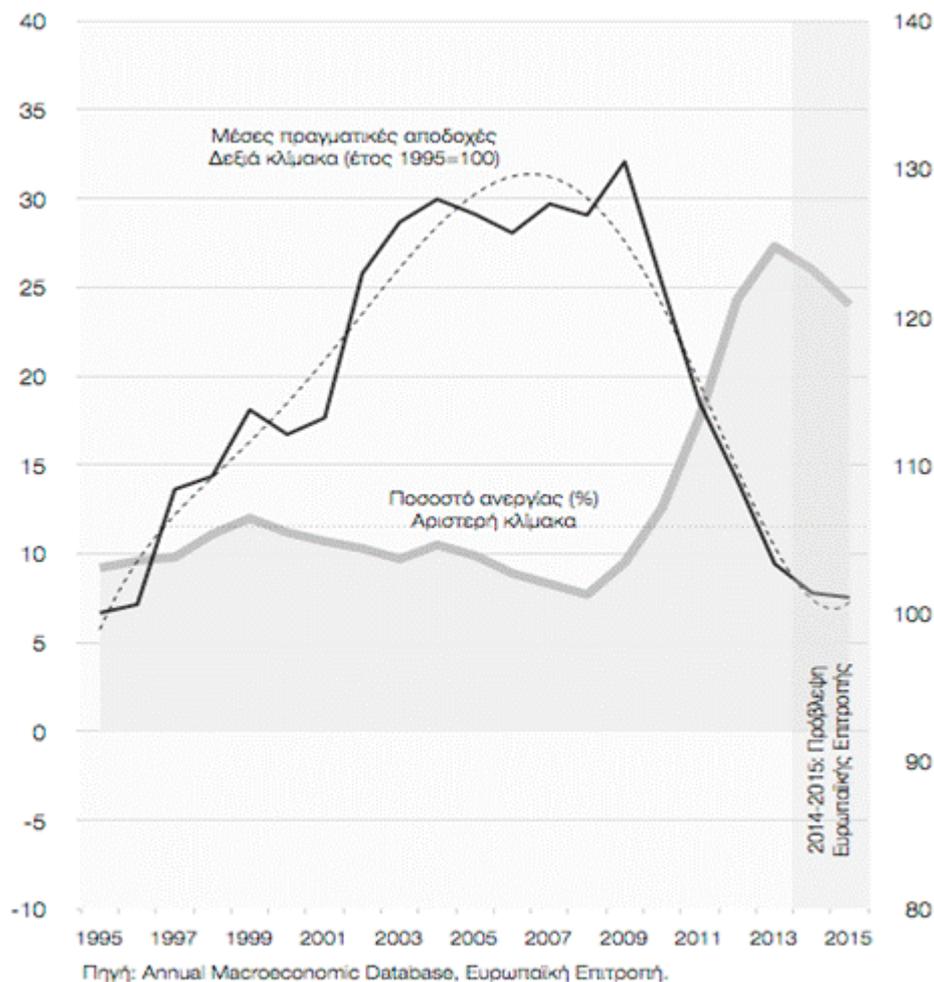
Η ΓΣΕΕ βέβαια μέσα από τα συντριπτικά στοιχεία που δείχνουν το μέγεθος της λεηλασίας του εργατικού μόχθου τα τελευταία χρόνια από το κεφάλαιο, αναζητεί για την ελληνική οικονομία μια φρούδα πορεία «μετα-νεοφιλελεύθερου υποδείγματος», που θα ...επιμερίζει την ευημερία, όπως λέει. Ωστόσο, ή θα υπάρξει μια ρωμαλέα ρήξη με το σύστημα κυβέρνηση-τρόικα-κεφάλαιο, και ανατροπή της καπιταλιστικής κυριαρχίας, ή ο «επιμερισμός» θα γίνεται πάντα από το κεφάλαιο προς ...όφελός του. Και για να ανατραπεί η πολιτική αυτή απαιτείται ένα ανασυγκροτημένο εργατικό κίνημα, σε στόχους, περιεχόμενο και μορφές συνδικαλιστικής συγκρότησης, κάτι που θα γίνει χωρίς τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία, αλλά με πρωταγωνιστή τον μαχόμενο κόσμο της εργασίας.

Τριάντα δισεκατομμύρια ευρώ απώλεσαν οι μισθωτοί μέσα σε πέντε χρόνια

Τριάντα δισεκατομμύρια ευρώ απώλεσαν οι μισθωτοί μέσα σε πέντε χρόνια, όπως εκτιμά η έκθεση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, λόγω της μεγάλης μείωσης των πραγματικών μισθών κατά 22,3% στην περίοδο 2010-2015. Πιο συγκεκριμένα, το μερίδιο της εργασίας, από τα περίπου 85 δισ. ευρώ το 2009, προσγειώθηκε στα 56 δισ. το 2014 (προ φόρων και χωρίς να έχει γίνει διόρθωση για το 5% των υψηλών μισθών που αφορούν σε διευθυντές των οποίων οι αμοιβές δεν μειώθηκαν). Η πολιτική απaréγκλιτης εφαρμογής της μνημονιακής λαίλαπας των κυβερνήσεων με την αρωγή των ΕΕ-ΔΝΤ-ΕΚΤ, έχουν οδηγήσει σε μια ιστορική καταβράθρωση της αξίας της εργατικής δύναμης.

Η αύξηση του ποσοστού ανεργίας κατά την περίοδο 2010-2013, σε συνδυασμό με την διοικητική μείωση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων και τις διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά εργασίας, έχει προκαλέσει μείωση του μέσου πραγματικού μισθού κατά 21% έναντι του 2009. Στην διάρκεια των ετών 2010-2013, σε τρέχουσες τιμές, οι αποδοχές εργασίας μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων μειώθηκαν **κατά 41 δισ. ευρώ** και πρόκειται να μειωθούν κατά περίπου **2 επί πλέον δισ. ευρώ το 2014**.

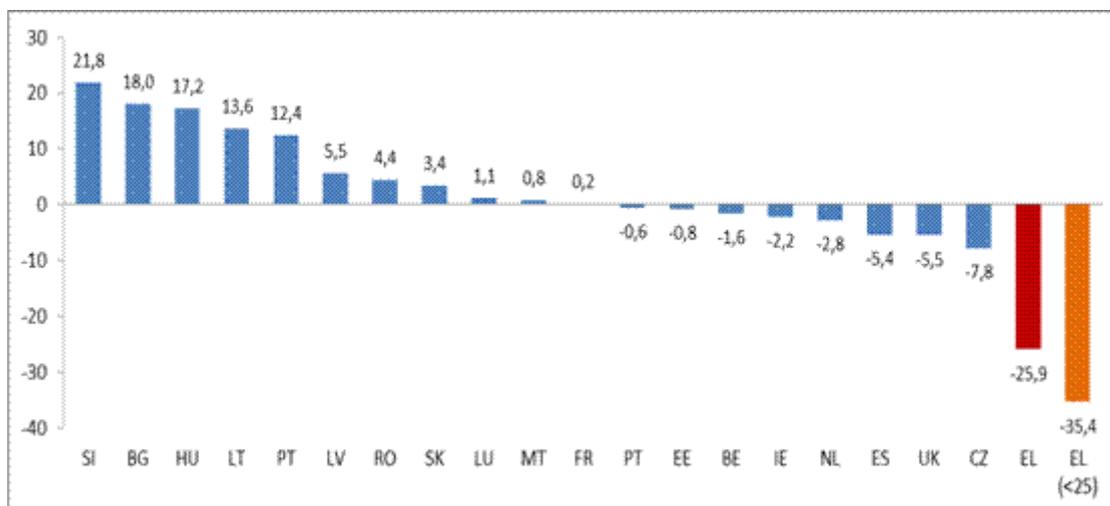
Για να έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης με την πρότερη κατάσταση, αρκεί να σημειωθεί ότι μέχρι το 2009 οι μέσες αποδοχές των εργαζομένων ανέρχονταν σε μονάδες αγοραστικής

Πραγματικές αποδοχές και ποσοστό ανεργίας 1995-2013

δύναμης στο 81% της μέσης αγοραστικής δύναμης των χωρών της ΕΕ των 15. Κατά το 2010-2014, η ανοδική πορεία της δήθεν «σύγκλισης των αποδοχών» με τους υψηλότερους μισθούς των άλλων χωρών-μελών έχει αντιστραφεί και ο δείκτης μειώθηκε στο 65% του μέσου όρου της ΕΕ-15. Όπως λέει το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, η απόκλιση των πραγματικών μισθών έναντι του μέσου όρου της ΕΕ-15 έχει αυξηθεί τόσο ώστε να είναι συγκρίσιμη με την αντίστοιχη απόκλιση της δεκαετίας του 1980, κοινώς επιστρέψουμε πίσω κατά 35 χρόνια!

Η αγοραστική δύναμη των μέσων αποδοχών ανά μισθωτό κατά την πενταετία 2010-2014 μειώθηκε κατά 23%, με αποτέλεσμα στο τέλος του 2014 να επιστρέψει στα επίπεδα του έτους 1995. Η αγοραστική δύναμη του μέσου ακαθάριστου μισθού στην Ελλάδα κατά το 2014, ανέρχεται στα 2/3 της αντίστοιχης αγοραστικής δύναμης στην ΕΕ-15. Αυτό σημαίνει ότι **η αγοραστική δύναμη των μέσων αποδοχών εργασίας** στην Ελλάδα είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη στην Μάλτα, τη Σλοβενία, την Κύπρο και την Κροατία, έχοντας πλέον εξισωθεί με αυτήν της Πορτογαλίας...

Σωρευτική μεταβολή κατώτατων πραγματικών μισθών στις χώρες της ΕΕ, 2010-2013

Κυβέρνηση, βιομήχανοι, επιχειρηματίες και τροϊκανοί είχαν θέση ως έναν από τους πρωταρχικούς στόχους της «μεταρρύθμισης» στην Ελλάδα την δραματική μείωση του λεγόμενου κόστους εργασίας. Κατά τη διάρκεια των πέτρινων χρόνων της αντεργατικής επίθεσης (2009-2013), λοιπόν, το **κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος** στην Ελλάδα, συγκρινόμενο με το αντίστοιχο μέγεθος των 37 άλλων ανεπτυγμένων χωρών μειώθηκε κατά 20%. Η Ελλάδα έχει πλέον κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος χαμηλότερο από τις άλλες 14 πιο ανεπτυγμένες χώρες της ΕΕ, από την Κύπρο και την Σλοβενία. **Είναι η χώρα με το χαμηλότερο μοναδιαίο κόστος εργασίας μετά από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.** Η απόσταση που χωρίζει το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα από τις άλλες προηγμένες χώρες της ευρωζώνης ανέρχεται πλέον σε 34% ως προς την Γερμανία (με βάση 100 για Γερμανία, ο δείκτης ανέρχεται σε 66 για την Ελλάδα, ακόμα πιο κάτω και από την Πορτογαλία που ανέρχεται σε 73. Υψηλότερο από την Ελλάδα και μάλιστα κατά πολύ, είναι το μοναδιαίο κόστος εργασίας στην Ισπανία, την Ιρλανδία και την Σλοβενία.

Όσον αφορά το μέγεθος των **μέσων ετήσιων μικτών** (ακαθάριστος μισθός και εισφορές εργοδότη) **αποδοχών** σε ευρώ στην Ελλάδα ανά απασχολούμενο κατά το 2014 είναι μικρότερος από αυτές της Σλοβενίας και της Κύπρου (όπου επίσης έχει μειωθεί ο πραγματικός μισθός) και ανέρχονται σε 21.930 ευρώ, έναντι περίπου 35.000 ευρώ στην Ισπανία, 39.000 ευρώ στην Γερμανία, 49.000 ευρώ στην Γαλλία και 45.000 ευρώ στην

Ιρλανδία.

Καθοριστική εξέλιξη για την κατακρεούργηση των εργατικών μισθών υπήρξε το 2ο Μνημόνιο (Φλεβάρης 2012), που επέβαλε **ονομαστική μείωση 22% στον κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο και 32% αντίστοιχα για τους νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών**. Να σημειωθεί ότι κάτι τέτοιο δεν έχει επιβληθεί σε καμία άλλη χώρα εντός ΕΕ. Συνολικά, την περίοδο 2010-2013, ο πραγματικός κατώτερος μισθός μειώθηκε κατά 25,9 % και κατά 35,4 % για τους νέους κάτω των 25 ετών. Στο ίδιο διάστημα, οι **κατώτατες συμβατικές κλαδικές πραγματικές αποδοχές** υποχώρησαν δραματικά κατά 18,8 % στα ξενοδοχεία, 9,8 % στο εμπόριο, 8,2 % στις τράπεζες, 6,6 % στην τσιμεντοβιομηχανία και 4,5 % στην σιδηροβιομηχανία. Η μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στις κατώτατες αποδοχές στον κλάδο των ξενοδοχείων, εκεί όπου πέρσι το Δεκέμβριο υπογράφηκε η πολυδιαφημισμένη κλαδική σύμβαση που προβλέπει «αυξήσεις»... 1% το 2015.

Όμως ο εργατικός μισθός έχει συρρικνωθεί και μέσω των **ευέλικτων και φθηνών εργασιακών σχέσεων** που επέβαλαν οι νομοθετικές παρεμβάσεις των μνημονίων και είχαν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των αντικαταστάσεων ή αποχωρήσεων ή απολύσεων μεγαλύτερων σε ηλικία εργαζομένων. Η λεγόμενη **επισφαλής εργασία** περιλαμβάνει και την **προσωρινή απασχόληση**, η οποία για τους νέους αποτελεί συγκοινωνούν δοχείο με την ανεργία. Ουσιαστικά αποτελεί μία «ρευστή εργασιακή συνθήκη», μία συνεχή κατάσταση «εντός και εκτός» της αγοράς εργασίας, ενώ διαπερνά, επηρεάζει και τελικά καθορίζει όλες τις διαστάσεις της κοινωνικής ζωής του εργαζομένου.

Ειδικότερα με μερική απασχόληση εργάζονται 320.180 άνδρες και γυναίκες, ενώ το ποσοστό της ανήλθε στο 9,2% έναντι 8,8% του προηγούμενου έτους. Η αύξηση του ποσοστού της μερικής απασχόλησης αναλογεί σε 12.300 περίπου θέσεις εργασίας, όπου σε συνδυασμό με την μείωση που επήλθε στην συνολική απασχόληση είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των πλήρως απασχολούμενων κατά 32.800 θέσεις εργασίας ανδρών και γυναικών.

Αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης είναι η συρρίκνωση της πλήρους απασχόλησης καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου καθώς χάθηκαν 1.136.105 (26,4%) αντίστοιχες θέσεις εργασίας σε σχέση με το 2008. Αντίθετα την ίδια περίοδο, οι θέσεις μερικής απασχόλησης αυξήθηκαν περίπου κατά 52.700 και ποσοστό 19,7%, με πάνω από το 80% της αύξησης να αναλογεί στις μεταβολές των δύο τελευταίων ετών.

Ειδικότερα, από το διάστημα Μαρτίου 2013 - Αυγούστου 2013, από τις 528.968 προσλήψεις το 63,0% αφορούσε προσλήψεις σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, το 31,2% προσλήψεις σε θέσεις μερικής απασχόλησης και μόλις το 5,8% προσλήψεις σε θέσεις εκ περιτροπής απασχόλησης. Αντίθετα, στο διάστημα Σεπτεμβρίου 2013 - Μαρτίου 2014, από τις 789.298 προσλήψεις πάνω από το ήμισυ (53,1%) αναλογεί σε προσλήψεις ευέλικτων μορφών απασχόλησης, (το 40,6% να αναλογεί σε θέσεις μερικής απασχόλησης και το 12,5% σε θέσεις εκ περιτροπής απασχόλησης), ενώ μόνο το 46,8% αφορούσε προσλήψεις σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Τέλος, τον Απρίλιο του 2014 από τις 145.812 προσλήψεις το 61,5% αφορούσε προσλήψεις σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, το 28,2% προσλήψεις σε θέσεις μερικής απασχόλησης και το 10,3% προσλήψεις σε θέσεις εκ περιτροπής απασχόλησης.

Από τον Ιούλιο του 2013 και μέχρι σήμερα σύμφωνα με τα στοιχεία από το πληροφοριακό σύστημα του ΕΡΓΑΝΗ, οι μετατροπές των συμβάσεων εργασίας από πλήρη απασχόληση προς την κατεύθυνση των ευέλικτων και επισφαλών μορφών απασχόλησης ανέρχονται σε 42.302 περιπτώσεις, όπου πάνω από το ήμισυ αυτών αφορά την μετατροπή τους σε μερική απασχόληση (22.346 και 52,8%), ενώ από τις υπόλοιπες 19.956 περιπτώσεις που αφορούν την μετατροπή τους σε εκ περιτροπής απασχόληση, το 45,0% αυτών έχει γίνει με μονομερή απόφαση του εργοδότη.

Η ταχεία επέκταση των ελαστικών μορφών απασχόλησης έχει ως αποτέλεσμα **έναν στους πέντε εργαζόμενους (20,55%) στον ιδιωτικό τομέα να εργάζεται με ευέλικτες μορφές απασχόλησης** (277.532 εργαζόμενοι με μερική απασχόληση και εκ περιτροπής απασχόληση σε σύνολο).

Σε κάθε 3 εργαζόμενους αντιστοιχεί ένας άνεργος

Σε 1.350.000 άτομα ανήλθε ο αριθμός των ανέργων κατά το 2013 έναντι 378.000 άτομα το 2008. Η πολιτική της «**εσωτερικής υποτίμησης**» της **αξίας της εργατικής δύναμης** έχει προκαλέσει, μεταξύ των άλλων, και απώλειες περίπου ενός εκατομμυρίου θέσεων εργασίας. Για το 2014 προβλέπεται ότι θα υπάρξει μείωση (προσωρινή, εποχική, επιδοτούμενη απασχόληση, κλπ.) του αριθμού των ανέργων κατά περίπου 80.000 άτομα, η οποία όμως, όπως εκτιμάται από την έκθεση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, θα προέλθει κατά τα **3/4** από την συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού, και κατά το **1/4** από την μείωση της απασχόλησης.

Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε κατά το 2009-2013 σε 27,3% σε μέσο επίπεδο και ο λόγος ανέργων/απασχολούμενων υπερβαίνει το 1/3, γεγονός που σημαίνει ότι σε κάθε τρεις εργαζόμενους αντιστοιχεί περίπου ένας άνεργος. Ειδικότερα, η ανεργία των νέων 15-24 ετών ανήλθε στο 58% (178.000 άτομα) και η ανεργία της ομάδας ηλικιών 45-64 ετών ανήλθε στο 20,3% (359.000 άτομα).

Από το σύνολο των απασχολούμενων (3.483.700 άτομα, Α΄ τρίμηνο 2014) το 63,3% εργάζονται ως μισθωτοί, το 25% είναι αυτοαπασχολούμενοι, το 6,4% είναι εργοδότες και το 4,6% είναι συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη της οικογένειας. Παράλληλα, από το σύνολο των ανέργων επτά στους δέκα ανέργους είναι μακροχρόνιοι άνεργοι, ενώ μόλις το 26% των ανέργων έχει διάρκεια ανεργίας από ένα μέχρι ένδεκα μήνες.

Παρά την σημαντική αύξηση του αριθμού των ανέργων κατά την περίοδο 2010-2014, **ο αριθμός των επιδοτούμενων ανέργων μειώνεται εξίσου σημαντικά**, ιδιαίτερα το τελευταίο έτος, με αποτέλεσμα οι επιδοτούμενοι άνεργοι να αντιστοιχούν από το 1/3 τον Ιανουάριο του 2010, στο 10,3% των ανέργων τον Απρίλιο του 2014. Σε αυτή την εξέλιξη έχει συμβάλει καθοριστικά η αλλαγή των προϋποθέσεων για την λήψη του επιδόματος ανεργίας στους εποχικά απασχολούμενους, που ψηφίστηκε καθ' υπόδειξη της τρόικας.

Η **ανεργία των νέων** (15-24 ετών) και των **ηλικιωμένων** (45-64 ετών) έχει λάβει τραγικές διαστάσεις και εμφανίζει αυξητικές τάσεις στις περισσότερες χώρες, ενώ στις χώρες που εφαρμόζονται άγρια αντεργατικά προγράμματα μέσω μνημονίων, η αύξηση αυτή είναι εντυπωσιακή. Αντιστρόφως, οι λεγόμενες «πολιτικές απασχόλησης», αξιοποιώντας τις συνέπειες της καπιταλιστικής κρίσης, επέβαλαν νέα μέτρα ενίσχυσης της ευελιξίας, της μερικής και προσωρινής απασχόλησης, χωρίς βέβαια να συρρικνώσουν ούτε στο ελάχιστο την ανεργία.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της εκρηκτικής αύξησης των ανέργων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης είναι η σημαντική αύξηση των ανέργων και κατά συνέπεια του ποσοστού ανεργίας της ηλικιακής ομάδας των 30 ετών και άνω, καθώς αναλογούν πάνω από τα 3/4 της αύξησης των ανέργων που συντελέστηκε την εν λόγω περίοδο.

Όσον αφορά τους μακροχρόνια ανέργους, είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι και το 2011 αναλογούσαν μόλις στο 43,0% των ανέργων, ενώ πάνω από το ήμισυ των ανέργων είχαν διάρκεια ανεργίας από 1 μέχρι 11 μήνες στο 71,4% των ανέργων έναντι 63,6% που αναλογούσαν το προηγούμενο έτος. Σήμερα, 7 στους 10 ανέργους είναι μακροχρόνιοι άνεργοι, ενώ μόλις το 26,0% των ανέργων έχει διάρκεια ανεργίας από 1 μέχρι 11 μήνες.

Σχολιάζοντας αυτά τα δεδομένα το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ τονίζει στη διάρκεια της περιόδου 2010-2013 **χάθηκαν περίπου 900.000 θέσεις εργασίας** που είχαν δημιουργηθεί στην πορεία από το 1992 ως το 2008, για να εκτιμήσει ότι θα απαιτηθούν τουλάχιστον **είκοσι χρόνια**, ώστε η απασχόληση στην Ελλάδα να επανέλθει στα επίπεδα του 2008!

Στην έκθεση επισημαίνεται κι ένα ακόμα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο, που αντανακλά την προσπάθεια των εργαζομένων, εν μέσω κρίσης, περιστολής του δανεισμού και υπερχρέωσης, να αντιμετωπίσουν την μείωση του εισοδήματός τους, προσφέροντας περισσότερη εργασία. **Πρόκειται για την αύξηση των ωρών εργασίας!** Ο μέσος ετήσιος αριθμός ωρών εργασίας ακολουθούσε πτωτική τάση έως το 2008, η οποία στη συνέχεια μεταστράφηκε σε άνοδο. Ως αποτέλεσμα, ο μέσος χρόνος εργασίας αυξήθηκε επί μία πενταετία και πρόκειται να συνεχιστεί και κατά το 2014-2015 πλησιάζοντας και πάλι το επίπεδο των **2.100 ωρών ετησίως, όταν σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, οι Ολλανδοί εργάζονται 1381 ώρες και οι Γερμανοί 1397 ώρες ανά έτος, δηλαδή 600 ώρες λιγότερες...**

Δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, 7.9.2014